

že krajina je pre kráľou, aby oni mohli po panský žiť, hodovať, ale my chceme, aby vláda krajinská nie pre seba, ale pre krajinu bola. Povezte mi len jeden príklad, žeby sa kráľ bou staral opravdive za krajinu? povezte mi len jedného kráľa, ktorý verne slúži krajine? niet ho, všetci boli pre seba, len za to žili a panovali, aby jim dobre bolo. Takýchto trúdou nechceme, nepotrebujeme.

Po piate. Nezrovnáva sa so zdravým rozumom, aby tisíce a tisíce ľudí spravoval taký človek, ktorý druhú prednosť nemá, lenže sa narodiu. Nezrovnáva sa s ľudskou hodnosťou, aby ľud nie sám od seba, ale od druhého viseu.

Po šieste. Kdekoľvek je cisár, kráľ, tam je hned pýcha, nadutosť, aristokratia, t. j. rozdiel medzi chudobným a bohatým, medzi narodeným zo stavu vážneho a potlačenieho. Tam sa najdú hned pochlebáči, ktorí sa kráľom podlizujú a títo budú povýšení v stave, slovom tam jednakosť občiahnutia úradov niet. Z týchto a z druhých príčin teda krajina jistá dokoná, že cisárkou, kráľou, a jakýmkoľvek sborom nazvaných mocnárov nechce mať, ale uznáva sa za republiku.

21

„*Budúcnosť Slovenska*“, seriál článkov od neznámeho autora.

Uverejnili Lichardove SN, roč. I, č. 9 zo 7. augusta 1849 (1), tretiu časť v č. 14 z 24., štvrtú v č. 16 z 31. augusta a piatu časť v č. 17 zo 4. septembra. Druhá časť nebola prístupná v neúplnom ročníku SN v knižnici MS. Úplnejší exemplár nebol k dispozícii.

Hlavnou tendenciou článkov *Budúcnosť Slovenska* je odôvodniť požiadavku odlúčenia Slovenska od Uhorska a jeho premenu v samostatnú krajinu v rámci Rakúska podľa marcovej ústavy. Vyslovujú sa ostro proti agitácii Maďarov, že Slováci sa nechcú odlúčiť od nich, ale práve naopak, chcú s nimi žiť. Vyvracia sa tvrdenie, že sa Slováci pridávali k Maďarom dobrovoľne. Navrhuje sa petičná akcia bez účasti stoličných úradných orgánov v prospech plebiscitu o oddelení Slovenska od Uhorska, vyslanie vládnych dôverníkov agitovať na Slovensku v prospech tejto akcie a presvedčiť široké ľudové masy o tom, že pod rakúskou vládou bude im lepšie. Vnútorne pomery Slovenska po jeho oddelení od Uhorska si Slováci usporiadajú sami. Žiada sa samostatná národná budúcnosť Slovákov na základe marcovej ústavy a vyslovuje sa viera, že rakúska vláda túto ústavu bude zachovávať, lebo len vtedy má zmysel táto ústava pre Slovákov, ak umožní oddelenie Slovenska od Uhorska. Autor článku je nepochybné presvedčený o tom, že rakúska vláda po potlačení maďarskej revolúcie vyjde v ústrety Slovákom.

I.

Lebo čože pozorujeme? V Segedíne odvolávajú republiku, a na Slovensku maďarčina zase tak hanebno vdierať sa počína, jakokoľvek za najvyššej slávy kossuthovskej. Zo všetkých strán sa nám píše: jako stoliční pánici, ačkoli meno a povinnosti *cisár-*

skej služby prijali, predca oproti zjavnému návodu, od P. Z. M. Haynaua¹ v mene cisára vydanému, v *krajoch celkom slovenských* ohnusenú maďarčinu násilno v úradných svojich prácach ľudu natískajú a tak verný tento ľud na cestu zúfalstva vedú.

Čože z toho vykvitá? Len to, že násilníctvo maďarské znovu chce koňa presedať; znovu chce pod korunou sv. Štefana dostať do svojich nespravедlivých rúk násilníctvo nad všetkými ostatnými národmi, ktorí za svoje ľudské práva, za panovníka a za mocnárstvo už od roka krev svoju cedili a až podnes ju vylievajú. — Kde sa o zachránenie tohoto násilníctva maďarčiny jedná, tam je najhorší „pečovič“² s Kossuthom tuho spriatelnený. Preto ani nepochybujeme, že to, čo sa v Segedíne stalo,³ a čo sa na Slovensku robí, všetko sa *podľa plánu robí*. Zemanstvo maďarské a maďarónske to chce, aby až napotom ostatné národy jeho *otrokmi* boli.

Muži slovenského národa, z jari vo veľkom počte vo Viedni zhromaždení, chodili, vystríhali pred zemanstvom stoličným, ukazujúc na predešlosť, jako *upokojúcu politiku Windischgräca*, ktorý chcel vec podobrotky dokonat, *novou zradou* odplatili, a jako toto maďarónstvo pri každej príležitosti ku novej zrade oproti celosti mocnárstva bude hotové. — Bohužiaľ! že sa na tú výstrahu nepozorovalo.

Teraz títo páni stoliční uvádzajú maďarčinu na svoju ruku po Slovensku, a práve *túto svoju zradu* na rozkaze cisárskom ku podpalovaniu ľudu užívajú. Lebo poboční maďaróni, s týmito stoličnými úradníkmi vo svojich zásadách a nádejách budúcej slávy maďarskej zjednotení, potom medzi ľuďom obecným tyto podpalujúce reči roztrusujú: „vidíte, Vám Nemci“ už dva ráz, tri ráz slúbili vašu reč za úradnú, a jako Vás oklamávajú. Neverte im teda v ničom, všade Vás tak oklamú!“

Pekelná nešlechtnosť, ktorá takto svoju vlastnú zradu na hlavu vlády rakúskej uvaluje. Ale či by bol div? keby sa na Slovensku na ostatok poštestilo odbojníkom aj najvernejších vo vernosti pomýliť?

Čas je tu, kde zákonitá vláda *odhodlaným, energickým spôsobom* proti týmto, v *mene cisára* zradu prevodzujúcim úradníkom stoličným vystúpiť musí, ináče je po dôvere. Maďaróni stoliční nič sa z dejepisu nenaučili, nič nezabudli, nič v uznaní ľudských práv ostatných spolu-obyvateľov svojich, nepokročili; zostali jakí predtým boli.

Maďaróni stoliční dosvedčili, že sú, vyjmúc azda *jedného* ze sta, *nenapraviteľní*.

Človek nenapraviteľný musí sa urobiť spoločenstvu ľudskému *neškodlivým*.

Nech sa nikdo nenazdá, že azda pre týchto nenapraviteľných maďarónov *šibenice* porúčame, ktoré oni pre verných cisárovi a rodu svojmu Slovákov nastavali. Nie! Slovanstvo nezná mongolskú surovosť! My chceme oslobodenia *cestou prirodzenou*, cestou, ktorá nikomu neobľíži.

Slovensko sa musí, jako osobitná zem korunná, od Maďarov *odlúčiť*; správa Slovenska musí sa Maďarónom *odňať*, a mužom cisárovi, mocnárstvu a národu verným oddať.

Pre Slovensko ináče neni spasenia; rovnoprávnosť je ináče posmech; celosť mocnárstva rakúskeho je ináše krásny sen — a nič inšie!

Keby sme neboli najvernejším srdcom cisárovi, celosti mocnárstva, národu sloven-

¹ Poľný zbrojmajster Haynau bol cisárom poverený likvidovať maďarskú revolúciu, čo aj veľmi krvavým spôsobom urobil, podobne ako predtým v Taliansku.

² Vlåde oddaný.

³ Uzákonenie tzv. národnostného zákona.

⁴ Tak volajú teraz odbojníci maďarskú vládu cisársku, aby ľud obecný lepšie omámiť mohli. Pozn. red. SN.

skému oddaní, keby sme necitli práva každej národnosti — lebo nech i Maďari úplnú slobodu svojej národnosti na svojich pustinách požívajú — nepísali by sme tak, ale že všetko to úprimne cítíme, i za povinnosť držíme poukázať na rakovú ranu, ktorá, ak sa nevyreže, nevyválí, celé telo mocnárstva do nebezpečenstva uvedie. Preto hovoríme a prosíme:

Oddelenia Slovenska od Maďarov!

III.

Keď sa o národno-politickú samostatnosť Slovenska, ktoréby nie od maďarstva, ale iba od centrálnej vlády rakúskej záviselo, namáhame, protivníci naši ustavične len to melú: „že vraj národ slovenský nechce a *nepožaduje oddelenia toto*.“

Týmto dôvodom by sa vyťahujú proti nám bojovať, keby mu jedna, veľmi potrebná vlastnosť nechybovala, t. j. keby ten dôvod *bol pravdivý*.

Obozrime sa koľom do kola a viďme, kto tak proti nám rozumuje, že nechceme byť národ samostatný, že i ďalej chceme byť za podnož Maďarov, alebo stoličných a mestských maďarónov?

Rozumujú tak proti nám slavožrútski Nemci „à la Šuselka“,⁵ ktorému sme nedávno kabanicu trochu vyprášili, tak rozumujú proti nám stoliční maďaróni na Slovensku, ktoríby radi národ náš, jako pred tým pod plášťom nezrozumiteľnej maďarčiny, podľa chuti a vôle strihali; tak rozumuje proti nám stránka Maďarov „konservatívnych“, ktorí sa v čas nebezpečenstva jako sysle pred potopou poukryvali, teraz ale, keď najväčšie nebezpečenstvo prestalo, keď už vojska slovanské trochu povetria prečistili, zo svojich prítulkov von sa vyťahujú a vykrikujú: my sme boli verní, za to nám dajte nadpanstvo nad Slovenskom. Ale my vám odpovedáme: páni! *taká vernosť*, čo sa v čas nebezpečenstva v najlepšom páde jako sysel do diery vťahuje, aby tam búrku prečakala, *taká vernosť nič neplatí*. Kde že ste boli vtedy, keď Slovákov do boja za panovníka a za svoju národnosť povstálých rebelanti *vešali*, kde že ste boli vtedy? Jak ste *verní*, prečo že ste sa nepostavili v čelo verného národa slovenského, keď vás už váš samospasiteľný maďarský národ poslúchať nechcel? Ale vy ste nič nerobili, nič nebojovali, nič netrpeli *zo samej, samučičkej vernosti*, a teraz chcete, aby vám na odmenu *tejto vernosti Slovensko za podnož padlo!!*

Ej páni! veríme v božiu spravodlivosť, veríme v spravodlivosť panovníkovu, ale veríme i v *sám náš slovenský národ*, že za *túto vernosť* vašu takú odmenu nedostanete. To by len bol ozaj príklad rakovej, zadkom kráčajúcej spravodlivosti, žeby mu páru v dejepise nebolo.

Nuž ale, čím a komu že sa osvedčil ten národ náš slovenský, že chce byť i naďalej podnožou maďarstva?

Na odpoveď máte to jediné, že Kossúth i na Slovensku *mal súcity* (sympathie), že pluk Alexandrov,⁶ pluk slovenský na strane rebelantov bojuje, že je medzi „honcami“⁷ na tisíc Slovákov atď.

Dovoľte, že vám na tyto velikánske dôvody odpoveď prislúžime.

Keď o *platnosti súcitov* ku daktorej osobe alebo ku veci hovoriť a súdiť chceme, na to musíme brať ohľad, jakým spôsobom sa tyto *súcity* prebudili? či sa oni cestou

⁵ Bol to česko-nemecko-rakúsky politik, ktorý sa stal známym svojou účasťou na sneme vo Frankfurte, kde agitoval za vytvorenie nového nemeckého štátu za účasti Rakúska.

⁶ Pomenovaný podľa ruského cára. Bolo v ňom veľa Slovákov.

⁷ Národné vojsko uhorské, ktoré vzniklo roku 1848 na obranu Uhorska.

prirodzenou zo *srdca vyvinuli?* či sú len z tuvon prilepené a natisknuté? Kde dakteri zo sedliakov mali súcít ku maďarskej rebélii, ten povstal tým hanobným klamom, že vláda rakúska chce nové tarchy na sedlač naložiť. Jako ale vojsko cisárske tyto kraje opanovalo a jako sa obyvateľstvo presvedčilo, že z nátisku pánštiny a desátku (dežmy) i pod zákonitou vládou *nič nevidno*, hneď bolo po maďarských súcitoch. Povedzte a preukážte nám, či *povstali dakde Slováci za chrptom vojska cisárskeho k obrane maďarstva dobrovolno?* Ani len šibenicami sa nedali k tomu prinútiť, „zabit nás môžete, ale sa vám predsa nepoddáme“! tak vyvolávali celé osady slovenské, keď sa boli poznovu na nich odbojníci oborili.

Súcíty ku maďarstvu u mešťanstva — povedzme si pravdu — vyvinuli sa najväčšími z meštaka. Mal Kossuth dost papieru na svoje naničhodné banknoty; platil remeselníkom, čo požiadali a oni sa nazdali, že to naveky tak bude, na to ale ani nepomysleli, že keby platnosť kossuthovských peňazí bola mala obstáť, táto platnosť by len obyvateľstvo krajiny zo *svojho meštaka* zaplatiť muselo a tak žeby v najlepšom páde nič nebolo vyhralo. K tomu sa pripojila nenávisť ponemčených a pomaďarčených obyvateľov miest oproti Slovákom, a čo dakoľko ničomných kriklúnov kričalo a robilo, to sa považovalo za *verejnú mienku* celého mesta.

Tak sa má vec aj s pluky slovenskými. Čože vám prostý vojak zná o behu sveta? zradní jeho dôstojníci mu hovorili, že Kossuth *za kráľa* bojuje, a on poslúchal svojich dôstojníkov. To proti celému národu ani len mak nedosvedčí, najmä jak ohľad vezmeme na to, že sa o *zapredanej zrade* v týchto plukoch verejno písalo. Tak sme nedávno v jednom nemeckom časopise čítali, že tento slovenský pluk bol za cenu 60.000 zl. od najvyšších dôstojníkov svojich ku Maďarom odvedený.

Kdo sa chce presvedčiť o tom, čo, jako národ náš cíti o svojej budúcnosti, nech ide *teraz na Slovensko*, nech si dá rozprávať, s jakým nadšením všade slávilí deň narodenia Fr. Jozefa, ktorý nám rovnoprávnosť zaručil, jako prespevuje od radosti, kde sa mu spravdliivosť v jeho národnom jazyku prisluguje.

Jakby sa ale osvedčenia inšou cestou požadovalo: i k tomu bude spôsob.

IV.

„*Oddelenia Slovenska od Maďarov*“ je to heslo, ktoré sa v článkoch, nápis „Budúcnosť Slovenska“ majúcih ozývať neprestane. A toto heslo nevymysleli azda len dve tri hlavy, jako to naši protivníci pred svetom vyvolávajú, ono vytvorila túžba velikánskej *väčšiny* národa slovenského, o ktorej sa bude možno i vláde rakúskej i protivníkom našim dokonále presvedčiť, jak Slovákom nie len že *nebudú brániť*, aby svoje túžby a žiadosti vyslovili, jako jim to vláda maďarská strachom smrti bránila, ale jak jim i *spůsob ešte podajú*, aby sa *cestou zákonitou* strany usporiadania svojej budúcnosti vyslovili.

Právo *občanskej prosby*, alebo tak rečenej *petície*, prisúdilo sa všetkým občanom rakúskeho mocnárstva v ústave (konštitúcii) od 4. marca 1849, menovite v 6. §. Může teda národ slovenský predne *cestou občanskej písebnej prosby* svoje túžby a žiadosti u trónu svojho zákonitého panovníka zložiť. Čím väčší počet *obcí a jednotlivých osôv* bude na tejto prosbe „*oddelenia Slovenska od Maďarov*“ žiadajúcej podpísaný, tým väčšú ona bude a musí mať pre budúcnosť rodu nášho závalu.

Povinnosť je teda všetkých, panovníkovi, celostí mocnárstva a rodu svojmu verných Slovákov, najme tých, ktorí na *ľud obecný* svojim úradom účinkujú, tento ľud poučováť o tom, *jako mu bolo pod správou maďarskou*, keď stoliční maďarónski páni boli na Slovensku všemohúci; a z druhej strany, jako mu *bude na budúcnosť*, keď sa

u nás prisluhovania spravodlivosti a celá správa obcí, menších i väčších, nielen v reči národnej vykonávať, ale i takým mužom oddávať bude, ktorým nebude „*maďarčina a panstvo zemanov*“, ale „*pravda a spravodlivosť*“ hlavným zákonom ich úradovania.

Kde sa muži národní o toto poučenia ľudu postarajú, tam nebude treba o tejšče blahodarnej práci ani *mnoho reči*, veď bohužiaľ podnes ešte máme príklady na Slovensku, že sa pri všetkých prísnych návodoch (inštrukciách) v mene panovníka stoličným komisárom vydaných ešte predsa mnohý z týchto c. kr. *úradníkov*, nehanblive a nesvedomite opovažujú zjavný rozkaz svojho mocnára *nohami šlapať* a v lone národa slovenského také násilenstvo prevozovať, jakoby nespravodlivosť týchto pánov na veky trvať mala.

Keby sa vláda na to spoľahnúť mala, *aby jej úradníci stoliční predložili túžby a mienku národa slovenského o svojej budúcnosti*, dobre známe, jakoby to vypadlo. *Násilníctvo maďarstva* nad ostatnými národmi a menovite nad slovenským národom, *bolo by* azda ešte v hroznejšej podobe, jako doteraz panovalo, *hotové*. Chodili by najprv z osady do osady a nabili by do hláv ľudu staré kossuthovské líhaniny, že pod vládou rakúskou budú robotovať, desiatky dávať, veľiké dane platiť; — jak ale s Maďarmi spojení zostanú, že nič nebudú museť robiť, že kossuthovských banknot bude jako hmyzu, že budú pečené holuby zmoci „*boha Maďarov*“ všetkým medzi zuby bez práce padať atď. Žeby sa na takéto reči kde tu dve slabé, nevedomé dušičky našli, ktoré by radšej podnožou druhého boli, jako pánom v starootcovskom dome svojom, to veríme, dakoľko by sa všeliakými figľami ku podobnému osvedčeniu prinútilo, dakoľko by položilo svoj *križik*, nemajúc ani pochopu, o čom sa v tom písme jedná, a potom by maďaróni pred trŕn nášho panovníka predstúpili s tými slovami: tu máme dôkazy „*že sa Slováci nechcejú od Maďarov oddeliť*.“

Ale páni! takto počtovať nesmieme a nebudeme. Nech milostivý panovník náš rozpošle po Slovensku mužov spravodlivých, nestranných, ktoríby pod dozorstvom *jedného* prísne spravodlivého muža z osady na osadu, zo stolice do stolice chodili, ktoríby ľudu predstavovali, jako mu bolo pred tým, keď sa pri starej správe stoličnej ani vnuci a pravnucci konca pravoty (procesu) a spravodlivosti dočakať nemohli, jak sa to tak maďarónskym pánom stoličným ľúbilo, jako jim bolo pred tým, keď svoje zmluvy (contracty), prosby a všetky, veľikú platnosť majúce spisy v neznámej, cudzej reči hotoviť si museli a ochraňovať tento poklad na papieri, neznajúc, *čo v tom písme stojí?* či je prosba tak vyhotovená, *jako chceli?* čo je vlastne v odpovedi obsažené? A keď by potom títo muži ľudu predstavili, že sa mu na potom spravodlivosť v *jeho reči* prisluhovať bude, že na potom i svoju prosbu podá v reči svojej, i odpoveď takú dostať musí, že *zmluvy* (contract) budú platiť aj v slovenskej reči a tak že ten, čo kontrakt robí, bude sa môcť presvedčiť, čo v ňom vlastne stojí, že sudcovia nebudú napotom súdiť, *jako chcjú*, a *kedy chcjú*, ale že budú museť súdiť za horúca, bez odkladania a *podľa zákonov* na každý prestupok vydaných, že budú *súdiť verejne*, tak aby sa každý o ich spravodlivosti mohol presvedčiť, že ani pod vládou zákonitého panovníka Fraňa Jozefa I. sedliak robotovať a desiatky platiť nebude; že sa dane (porcie) *spravodlivým spôsobom* vyberať budú a čo sa vybralo, že sa to od perceptorov stoličných *nepremárni*, jako sa to bohužiaľ pred tým obyčajne stávalo; že sa dôchodky krajinské i kreme všeobecných potreb úradov k udržaniu pokoja a poriadku potrebných, ku polepšeniu stavu krajiny, na cesty, mosty, železnice, školy hospodárske a remeselnícke, na ústavy dobročinnosti, jako nemocnice (špitále), opatrovne pre starých a chudobných ľudí vynakladať budú.

Nech sa toto všetko verejne v obci, v mene panovníka, od mužov tomuže panov-

níkovi, jednote mocnárstva a rodu svojmu verných predloží, a pevne sme o tom presvedčení, že celý huf ľudu zavolá: „Oddelenia Slovenska od Maďarov!“ Buďme my *Slováci* v starej vlasti našej, páni v dome svojom, a nie podnože druhých, *buďme obyvatelia samostatnej zeme korunnej* vo veľkom, zjednotenom mocnárstve rakúskom. od nikoho neodvislí, *jako od panovníka nášho a od najbližších jemu pravomocností, pre celé mocnárstvo správu najvyššiu* v svojich rukách majúcich.

Ostatné pod dozorstvom spravdlivej vlády našej, *sami doma usporiadame tak*, jak si to každá zem korunná usporaduje na *svojom sneme*.

V.

Pri považovaní prekážok a ťažkostí, ktoré by sa „*oddeleniu Slovenska od Maďarov*“ na proti postavil mohli, už sme pripomenuli a podvrátili to, čo naši protivníci jako dôvody proti našim túžbam prednášajú. O mnoho väčšiu závažnosť má tá otázka, či by sa oddelenia toto ústave (konštitúcii) od 4. marca neprotivilo?

Srdčne sa tešíme, že ani v literc, ani v duchu tejže ústavy nič nenachádzame, čoby nám mohlo strachy narobiť strany prekážok, ktoréby sa túžbam národa slovenského, v hore spomenutom základnom práve znovuzrodeného mocnárstva rakúskeho protivili. Dosvedčme si to zo samých slov tejže ústavy:

Tretí odsek tejže ústavy, v ktorom sa o „*práve občanskom*“ jedná, v 27. točke (paragrafu) takto má: „*všetci rakúski občani sú pred zákonom rovni*.“ Nevidíme teda, jako by si občani rakúski maďarskej krve mohli osobovať právo panovania nad občanmi slovenskej národnosti, „*takby sme veru neboli rovni pred zákonom, jako vskutku dosiaľ nie sme ešte rovni, keď maďarónski stoliční úradníci pre Slovákov v slovenských krajoch maďarské pasy vydávajú*.“

Odsek 9, ktorý o „*ústave jednotlivých krajín*“ rakúskeho mocnárstva jedná, v 71. točke takto píše: *Ústava kráľovstva Uhorského na tolko sa má udržať, aby všetky poriadky, ktoré by sa s touto (totiž všeobecnou) ústavou nezrovnávali, z úžitku vystúpili, a aby rovnoprávnosť všetkých národností a reči, vo všetkých verejného a občianskeho života potahoch kroz primerané poriadky ubezpečená bola. Osobitný statut tyto potahy vyrovná*.“

V tejto točke ústavy leží základ *samostatnej národnej budúcnosti našej*. Čožeby to bola za „*rovnoprávnosť vo všetkých verejného a občianskeho života potahoch*“, keby páni, či stoliční, či mestskí, v lone národa slovenského úradujúci, len zase nezrozumiteľnú maďarčinu mleli? Nech si majú s pánom Bohom Maďari svoju vlastnú národnú správu a v nej diplomatickú reč maďarskú, ale *národu slovenskému*, v zmysle ústavy ríšskej tyto *nežádané dary* a prednosti násilno vnucovať nesmiejú. A keby to chceli, rakúska vláda je povinovaná v *zmysle ústavy* národ slovenský proti tomuto násilníctvu brániť a pevno sme presvedčení, že ho i *brániť bude*. Prečo? Pre toto: Jeho Jasnosť, náš panovník, pri viac príležitostiach verejno to vyslovil, že ústavu od 4. marca 1849 v *celosti zachovávať bude*. Ale by bolo po *celosti tejže* ústavy, keby národ slovenský so svojou rovnoprávnosťou, maďarónskym zemanom k vŕli, cez riečicu prepadnul.

Alebo teda bude platiť *celá ústava*, alebo ak nie, všetky jej čiastky svoju vážnosť *utratiť musejú*. Toto je základ nášho presvedčenia, že vláda rakúska bude ústavu v celosti zachovávať, a tak že i *národu slovenskému* prislúži rovnoprávnosť. Ale táto rovnoprávnosť bez „*oddelenia Slovenska od Maďarov*“ ani *pomysleť sa nedá*. Ku dosvedčeniu tohoto slova, len jeden dôvod z tejže ústavy predneseme.

Tretí odsek ústavy v 28. točke takto píše: „*všetky verejné úrady v službe državy (státu, ríše) sú pre všetkých k nim spôsobných rovno pristupiteľné.*“ Vezmime už teraz príklad jedného vyslanca na snem (dietu); od neho sa bude požadovať, aby mal jistý vek, aby jistú sumu dane (porcie) platil a aby mal poctivé meno so zdravým rozumom. Keby ale i národ slovenský musel zase len na *maďarskú* dietu chodiť, už by mal ťarchu, ktorú Maďar nemá, *učiť sa reči jeho*, už by hodnosť *vyslanca na snem*, jedna z najväznejších hodností, *nebola všetkým rovno pristupiteľná*, jako točka 28. hovorí. Ale maďarónski páni stoliční povedia: „budete si voliť nás, ktorí známe maďarsky.“ Ďakujeme vám za túto radu. My vaše hospodárstvo ďalej nechceme, a keby sme chceli, teda by sme sa protivili tomu zákonu ústavy, v 3. odseku 27. točky: „všetci rakúski občani sú pred zákonom rovni.“ Chceme teda, a budeme si voliť, *mužov národa slovenského na snem*, jako Boh dá, *slovenský*, k tomu máme v zmysle ústavy právo, lebo sme pred zákonom všetci rovni. Maďari nech si majú svoje snemy, kde sa jim ľúbi. Na jednom *všeobecnom sneme rakúskej ríše* podajú si potom *všetky národy* na spôsob bratrský ruku.

Ale ústava od 4. marca, nie len dospelým občanom, lež aj *mládeži našej* rovnoprávnosť zaručuje. To si my veľmi, preveľmi vysoko vážime, lebo od vychovania mládeže blaho a šťastia i domáciho i verejného života závisí. A či je *možno mládež vychovať* ináč, jako cestou národnej vzdelanosti, v národnej reči? To vonkoncom není možno! Ano, mládež grmany⁸ bude predstavovať, ale nie čerstvú, zrelú, zdravú ovocinu.

Toto nám zaručuje (§) 4 základných práv, ktorý píše: „o všeobecné vzdelania ľudu postarajú sa *verejné ústavy*, a síce tak, aby v čiastkach krajín, ktoré miešané obyvateľstvo majú, i ty kmeny národov, čo sú v menšine, potrebné prostriedky ku opatere svojej reči a ku *vzdelaniu v nej dostali.*“ Tyto verejné ústavy sú školy, a keď sa máme v zmysle teže točky na nich v materskej reči našej vzdelávať, musejú tyto školy byť celkom na základe národnom postavené. Nech si toto právo všetkých práv každý národ požíva bez krivdy; my to prajeme každému, ale i pre nás samých vo zmysle ústavy požadovať budeme.

Kdo rozumne pováži práva, ktoré sa v týchto horespomenutých zásadách jednotlivým národom ubezpečujú, ten musí hneď vysloviť:

„*Oddelenia Slovenska od Maďarov.*“

Ináč pre národ slovenský ústava od 4. marca nemá žiadne práva!

22

Promemória Slovenskej národnej rady podaná 22. augusta 1849 rakúskemu ministerstvu vnútra.

Uverejnili Havlíčkove NN, roč. 1849, č. 207–208, str. 817 až 821 (česky), a E. Steier v A tót nemzetiségi kérdés 1848-49-ben, zv. II, str. 598–603 (nemecky).

⁸ Ide o istý druh deformácie slivák, keď sa namiesto plodov utvoria niekoľko ráz väčšie duté zvráskované bielo osinovatené útvary. Tento zjav spôsobuje hubovitý cudzopasník.